

16.YÜZYILDA SAFRANBOLU İDARİ YAPISI VE VAKIFLARI

Yrd.Doç.Dr. Kenan Ziya TAŞ*

Osmanlı Devletinin bilhassa son dönemlerine ait Türk yapı mimarisinin tipik örnekleriyle günümüze kadar gelen ve adetâ bir bir açık hava müzesini andıran Safranbolu üzerine bir çok araştırmalar yapılmıştır. Burada da tahrir defterlerine dayanarak 16.yüzyılda Safranbolu'nun idari yapısı ile vakıf eserleri üzerinde durulacaktır.

Safranbolu bugün Zonguldak iline bağlı küçük bir ilçe merkezidir. Safranbolu, içinde yer aldığı Batı Karadeniz Bölgesi'nin Coğrafi özelliklerini yansıtmaktadır. Safranbolu ve çevresi Araç Çayı ve ona kuzeyden gelip karışan kolları tarafından parçalanmış bir plâto durumundadır. Kuzeydeki ormanla kaplı bölgenin aksine olarak burası ağaç topluluklarından mahrumdur. Kuzeyinde yer alan dağ sıraları ılımlı deniz etkisinin içerilere girmesine kısmen mani olur. Bu nedenle Safranbolu çevresinde Karadenizle İç Anadolu ikliminin karması diyebileceğimiz bir geçiş iklimi hakimdir.¹

Sahib olduğu bu coğrafi özelliklerinden dolayı Safranbolu çok eski devirlerden itibaren eski bir yerleşim merkezi olduğu anlaşılıyor. Ancak tarihi kaynaklarda antik devirde Safranbolu adına dair pek bilgi yoktur. Bizim de aşağıda temas edeceğimiz geç devirlere ait belgelerde kullanılan Borlu veya Borglu adının da Grekçe'de şehir anlamına gelen "polis" kelimesi ile ilgisi tartışmalıdır.² Safranbolu adına dair bilinen en eski kelime "Dadybra"dır ki bu tabir de fetihten sonra Türkçe'de "Zalifre" haline dönüşmüştür.³ Malazgirt zaferini takiben kesif bir şekilde Anadolu'ya yayılan Türkmen nüfusu bilhassa Batı Anadolu'da birikmişti. Batı Anadolu'da meydana gelen bu türkleşme ve islamlaşmadan Safranbolu'nun da içinde bulunduğu Paflagonya adı verilen bölge de nasibini almıştı. Ancak bölgedeki bazı merkezler daha sonra vukua gelen Haçlı Seferleri dolayısıyla el değiştirmek zorunda kalmıştı.⁴ Bölgede Selçuklu sonrası hakimiyet tesis ettiği bilinen Çobanoğulları ve Candaroğulları'nın yanı sıra Umuroğulları adıyla bilinen başka bir siyasi teşekkülün daha mevcut olduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu döneme ait belgelerin yetersizliğinden dolayı siyasi varlığı oldukça tartışmalıdır.⁵ Ayrıca bölge

---

* Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Tarih Bölümü

¹ Mecdî Emiroğlu, **Korunması Gereken Örnek Bir Kentimiz Safranbolu**. Ankara, 1981, s.17, 19, 20.

² Bu tartışmaların feruati için bkz. Hüseyin Yazıcıoğlu, **Safranbolu Karabük Ulus Eflâni**, Karabük, 1982, s.33-40.

³ Hüseyin Yazıcıoğlu, **Safranbolu**, s.34.

⁴ Bu konuda daha geniş bilgi için bkz. Osman Turan, **Selçuklular Zamanında Türkiye**, İstanbul, 1980.

⁵ Umuroğulları Beyliği'nin siyasi varlığı ve hakim olduğu sahalar hakkındaki tartışmalar v daha geniş bilgi için bkz. Kenan Ziya Taş, **"Kuzey Batı Anadolu'da Az Bilinen Bir Beylik Umuroğulları"**, XII.Türk Tarih Kongresi 12-16 Eylül 1994 Ankara, kongreye sunulan ve basılmakta olan bildiri.

çok uzun süren bir Osmanlı ve Candaroğlu mücadelesine sahne olmuştur.⁶ Bu mücadelenin safâhatını tesbitte yardımcı olacak kaynakların başında Evkâf Defterleri gelmektedir. Bu makalede de geniş şekilde istifade ettiğimiz bu defterler Bolu Sancağına ait Tahrir Defterleri arasında yer almaktadır.⁷ Vakıf kayıtlarından bölgedeki Candaroğulları hakimiyetinin yayıldığı sahaları ve buraların Osmanlılara geçiş zamanını tesbite dair ipuçları elde etmek mümkündür.⁸ Osmanlılar ile Candaroğulları arasında sınır bölgesi teşkil eden Safranbolu, 1392 yılında Yıldırım Bâyezid'in Candaroğullarının merkezi olan Kastamonu'yu ele geçirmesiyle Osmanlıların eline geçmiş, ve fetret devrinden sonra 1416'da Çelebi Mehmed Kastamonu'yu tekrar ele geçirdiğinde nihaî olarak Osmanlı hakimiyetine girmiştir. Şimdi bu konuya ait değerlendirmeye tabi tutacağımız vakıf kayıtlarını verelim:

"Taraklıborlu'da Karabük -köyünde Arif Şeyh'in Devletşeh Divan'ındaki 1979 akça geliri olan yeri meşihatlık için vakıftır. Candaroğlu Bâyezid Beg'den ve Süleyman Paşa zamanından."

"Ulus'ta Arıd Divanında 179 akçalık yer tekyeye vakıftır. Candaroğlu Süleyman Paşa'dan ve İbrahim Beg'den ve Bâyezid-i Hüdâvendigâr'dan beratları vardır."

"Yedidivan'da Germus Divan'ında 178 akçalık yer vakıf olup Emir Süleyman Çelebi ve İsfendiyar nişanları vardır."

"Hızırbegeli'nde Mülk köyünde 293 akça geliri olan Hoca Ali oğlu Bâyezid Fakih'in yeri vakıftır. Bâyezid Beg ve Hüdâvendigâr ve Emir Süleyman Çelebi nişanları vardır."⁹

Zikredilen bu kayıtların dışında daha pek çok kayıt olmasına rağmen şimdilik konunun sınırlarını aştığı için onlara temas etmiyoruz. Ulus, Yedidivan, Hızırbegeli Taraklıborlu (Safranbolu)'nun da içinde bulunduğu ve genel olarak Paflagonya olarak adlandırılan bölgede yer alan ve 16.yüzyılda Bolu Sancağına bağlı idari birimlerdir. Adı geçen bu yerlerin maruz kaldığı olaylar genellikle müşterektir. Verilen bu kayıtlardan hakimiyetin el değiştirmesine rağmen müesseseler varlıklarını devam ettirdiklerini görüyoruz. Ankara savaşından sonra meydana gelen boşlukta kullanılan ünvanlar bakımından padişah olarak görülme de icraî tasarruflar bakımından Süleyman Çelebi'nin hukukî durumu dikkat çekmektedir. Emir Süleyman Çelebi'nin verdiği ferman, berat ve nişan gibi belgelerin devletin her bölgesinde kabul gördüğü anlaşılmaktadır. Candaroğulları,

⁶ Bölgedeki bu hakimiyet mücadelesi şu eserde bütün teferruatıyla anlatılmıştır. Yağar Yücel, *Cobanoğulları Candaroğulları Beylikleri*, Ankara, 1980.

⁷ Safranbolu hakkında bilgi veren Tahrir Defterleri için bkz. Kenan Ziya Taş, *Tapu Tahrir Defterlerine Göre 16.Yüzyılda Bolu Sancağı*, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim dalı basılmamış Doktora Tezi, s.13-27. Bundan sonraki dipnotlarda Tahrir Defterleri TD ve bu defterlerin bulunduğu arşivlerden Başbakanlık Osmanlı Arşivi BOA, Tapu Kadastro Kuyud-ı Kadime Arşivi KK kısaltmaları ile gösterilecektir.

^{*} Bu vakıf kayıtları için bkz. Kenan Ziya Taş, *Bolu Sancağındaki Candaroğulları Vakıfları*, OTAM (Ankara Üniversitesi Osmanlı Tarihi Araştırma ve Uygulama Merkezi Dergisi), Sayı 4 (Ankara 1993), s.363-374.

⁹ Kenan Ziya Taş, *Candaroğlu Vakıfları*, s. 368, 373. 374.

Osmanlıların yüksek hakimiyetlerini tanımış ve aynı sülâleden gelenler daha sonra bölgede uzun yıllar sancak beyi olarak varlıklarını devam ettirmişlerdir.

Safranbolu'nun 16.Yüzyıldaki İdari Yapısı

Yukarıda da işaret edildiği üzere Safranbolu'nun adı bu yüzyılda Taraklıborlu'dur. Yörükân-ı Taraklı adı verilen büyük Türkmen topluluğunun bölgede iskân edilmesinden sonra genellikle sadece Borlu olarak geçen ad Taraklıborlu halini almıştır. Böylece başka Borlu adını taşıyan Uluborlu, Kıçıborlu, Taraklı Yenicesi (Yenice-i Taraklı) gibi adlardan da ayrılmıştır.

16.yüzyıl tahrirlerinde -henüz yeterince gün ışığına çıkarılmasa da- üç ayrı teşkilâtın varlığı sezilmektedir.

1-Hukukî teşkilât, kadılık yani kaza.

2-Malî teşkilât aynı zamanda idarî de denebilir, divân ve nahîye.

3-Askerî teşkilât: İzleri yaya ve müselleme teşkilâtında görülür.

16.yüzyılda kadılık, sancak altı bir terim olarak ortaya çıkmış olup, daha değişik bir teşkilâtın içinde yer alır. Ancak kadılık açık ve kesin bir biçimde her sancak için belirlenmiş yani kadıların görev yaptıkları nahiyeler belirlenip tahrir defterlerine de işaretlenmiş değildir.

Tahrir defterlerinde fihristte "nahîye", metinde "kaza" veya aksi olan bir çok kayıt vardır. Bu türden iki yönlü bilgiler, 19.yüzyıla kadar devâm etmiştir. Bu açıdan 16.yüzyıl sonlarına ait defterlerde "kaza" veya "nahîye" diye geçmiş olması, asla kesin bir olgu olmayıp birbirine geçişlidirler.¹⁰

Bu açıklamalar istikametinde Safranbolu'ya ait tahrir kayıtlarına bakarak idari durumu tesbite çalışalım: 1519 ve 1568 yıllarına ait mufassal defterlerde Safranbolu, "Nahîye-i Taraklıborlu" olarak kaydedilmiştir. Tımarların tesbit ve dağılımına ait bilgiler verilirken bu şekilde kaydedilen Safranbolu, idarî tasarrufa dair teferruatla ilgili bilgiler verilirken genellikle "Kaza-yı Taraklıborlu veya Borlu" şeklinde kaydedilmiştir.¹¹ Nahîye'nin bütünü mevzubahis olduğunda Taraklıborlu adı tercih edilmiş, nahîye merkezi kastedildiğinde sadece Borlu adı tercih edilmiştir.¹² Buna göre nahîye tabirinin tımar sistemine ait bir taksimat şekli olduğu açığa çıkmaktadır.

¹⁰ Tuncer Baykara, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyasına Giriş*, Ankara, 1988, s.111-112.

¹¹ "(2)-Niyâbet-i nefis-i Borlu ve bâc-ı bazar ve Bozahâne ve resm-i aġnâm ve resm-i kovan ve baġ ve baġçe ve resm-i arûsiye ve siyânet-i şehirdüân ve hasıl-ı zemin-i baġ-ı Geybe (.....) ve yave ve kaçgun ve müjde-i abd-i âbık ve müzevvecin-i o ve ispenç-i gebrân-ı nefis-i borlu ve meyhane.

Hassa-yı mirlivâ fi sene 19.963" **KK TD 35 v.292a**

Fihrist-i evkâf-ı livâ-yı Bolu

Kaza-yı Taraklıborlu

Cem'an Evkâf-ı kazâ-yı Borlu." **MC.B-15. v.1a, v.95a.**

¹² "Kazâ-yı Taraklıborlu cihet-i kaza yirmi beş akça yazar.

Nefis-i Borlu..." **BOA TD 438 s.456.**

Son tahrirde ait mufassal defterde Taraklıborlu nahiyesinin köyleri verilirken köylerin bir kısmı "Karye-i ... tâbi-i Eflâni" şeklinde kaydedilmiştir. Yaptığımız tesbite göre bağlı olan 111 köyden 25'i bu şekilde verilmiştir. Tımar nahiyesi olarak bir idarî birim kabul edilen Safranbolu, adlî taksimatta Taraklıborlu ve Eflâni kadılıkı olmak üzere iki ayrı kaza merkezi durumundadır.¹³ Hatta 1581 tarihli bir mühimme kaydına göre Eflâni'nin başlangıç'ta Kastamonu'ya ait bir kaza olan Daday'a bağlı iken, daha sonra buradan ayrılarak müstakil bir kaza olduğu anlaşılmaktadır.¹⁴

Taraklıborlu 1519 tahririnde 111 köy, 10 meezraa; 1568 tahririnde 122 köy, 1 mezraa olarak kaydedilmiştir. Yine şehir merkezi 1519 tahririnde 11; 1568 tahririnde 10 mahalle olarak kayıtlıdır.

Safranbolu toplam nüfus itibariyle Sancak dahilindeki nahiyeler arasında beşinci sırayı alırken; 1568 tahririnde üçüncü sıraya yükselmiştir. Ama şehirde oturan nüfus itibariyle değerlendirildiğinde ise sahip olduğu % 30 oranla her iki tahrirde de birinci sıradadır.

Safranbolu bu durumunu Candaroğullarının mühim bir merkezi olmasının yanı sıra, daha sonra Osmanlıların da bu şehre önem verip bir çok vakıflar kurmasına borçludur. Bundan dolayı 16.yüzyılda Safranbolu oldukça mamur sayılırdı. Bu sebeple kaynaklarda Taraklıborlu'dan bahsedilirken şehir tabiri kullanılmış ve daha çok büyük şehirlerin sıfatı olan "mahrûse" lakabıyla tavsif edilmiştir.¹⁵ Yer yer belgelerde tesadüf edilen kasaba, nahiyeye ve kaza tabirlerinin birbirinin yerine kullanımı ise belgelerin üslûbu ile alakalı olduğu gibi bu tabirlerin idari taksimatta da tam olarak oturmadığını gösterir.¹⁶

¹³ "Araç ve Gölpazar ve Borlu ve Eflâni ve Amasra kadılarına hüküm. İstanbul'da zahireye ihtiyaç olduğundan kazalarının yahya yakın yerlerinde kimlerde buğday, un, arpa bulunursa İstanbul'da narh üzerinden alınmak üzere sahipleri ile birlikte gemilere gönderilmesi." Müh: 26 921-320- 1 Şevvâl 982

¹⁴ Bolu beyine ve Taraklıborlu ve Daday'dan müferz Eflâni kadılarına hüküm harami ve katil olmasından teftişi emrolunan bekir adlı kimsenin tutmağa gidenlere silahla hücum ve diğer üç kişiyi de katletmesinden dolayı hakkından gelinmesi ve Taraklıborlu kadıları bildirdiklerinden hüsn-i tedbir ile dutup şeran lâzım gelenin yapılması." Müh: 46 410-194- 18 Şevvâl 989

¹⁵ "Karye-i Kapuluözü me'a havale-i şehri..." KK TD 547 v.111a.; Mahrûse-i Taraklıborlu'da Hatuncuk Hamamı..." BA TD 438 s.465.

¹⁶ "Cemaat-ı hanehâ-yı avarız ve muaf-ı kasabat ve reaya ve kura ve bazdarân ve evkâf-ı der livâ-yı Bolu gayr ez-reâyâ-yı müselleman-ı livâ-yı mezbûre der-kazâ-yı Taraklıborlu hâne 2596 tamamı avarız." BOA TD 51 s.391.

"Cem'an hanehâ-yı avâriz ve muaf-ı kasabat ve reâyâ-yı kur'a ve yörükân der-livâ-yı Bolu gayr-ı ez reâyâ-yı müselleman-ı livâ-yı mezbûre

6-der-Kazâ-yı Taraklıborlu hane: 6072 avarız: 5982 muaf. 90." KK TD 19 v.228a.

Bunlardan başka aynı defterde hemen birbirinin peşine gelen şu üç kayıttaki ifadeler durumu daha iyi ortaya koymaktadır: "39-Hâric ez-defter Bolu kazasında Terhane nahiyesinde Gökpinar etrafında...", "Eflâni kazasında vâki' olan Çukurvirân nâm karyedeki...", "Borlu kazasında kasaba-yı Eflâni'de vâki' olan..."KK TD 547 v.124a-125a.

16.Yüzyılda Safranbolu Mahalleleri:

1- **Mahalle-i Kethüdâ:**Hacı Durmu¹ Mahallesi de denilmektedir. Bu adın verilmesi burada aynı isimde bir mescid bulunması ile alâkalıdır. Daha sonraki tarihlerde Hüseyin Kethüda adıyla varlığını sürdürmüştür.

2- Mahalle-i Kara Ali:

3- **Mahalle-i Baba Mescid:** TD 438'de Mahalle-i Kadı olarak kaydedilmesi bu mahallede vaktiyle kaza kadısının oturduğunu göstermektedir.¹⁷ Bu mahalle daha sonraki yıllarda Baba Sultan adıyla bilinen mahalle olmalıdır.

4- **Mahalle-i Çeşme:** Bir diğer adı da Çavuş Mahallesi'dir. Bu mahallede de zaman içinde nüfus azalmıştır.

5- **Mahalle- Çavuş:** 1519 tahririnde kayıtlı olmayan bu mahallenin, son tahriride yukarıdaki Çeşme Mahallesi'nden ayrıldığı anlaşılmaktadır. İsimlerdeki karışma ve Çeşme Mahallesi'nin nüfusunda görülen düşüş bunu göstermektedir.

6- Mahalle-i Arabşir:(?)

7- **Mahalle-i Hacı Evhad:** TD 438'de muhtemelen kâtip hatası olarak Hacı Ahmed imlâsıyla yazılmış. Çünkü bu mahalle aynı adla daha sonraki yıllarda da devam etmiştir.

8- **Mahalle-i Fakih Pulad(Bolad):** Diğer adı da Ali Şir Mahallesi'dir. Fakih Polad adlı şahsın Eflâni'de vakfi bulunmaktadır.¹⁸

9- **Mahalle-i Cami:** Cami-i Kebir mahallesi olarak daha sonraki kayıtlarda görülen mahalle olmalıdır.

10- **Mahalle-i Küplüce:** Defterlere kaydedilen vergi nüfusu itibariyle şehrin en büyük mahallesidir.

11- **Mahalle-i Gebrân:** Bütün sancak dahilindeki iki gayr-i müslim mahallesinden biridir. Diğer Ereğli nahiyesindedir. Daha sonraki yıllara Müslüman Kıran Mahallesi adında yaşayan Kıran kelimesi, Gebran kelimesinin bozuk bir teleffuzu olması ihtimalini akla getirmektedir.

VAKIF ESERLERİ:**CAMİLER:**

Eflâni Cami-i Şerifi: Taraklıborlu nahiyesinin Eflâni kasabasındadır. Hitabetine yevmi bir akça vakfedilmiştir.¹⁹

Hüseyin Çelebi Camii: Taraklıborlu'dadır. Hüseyin Çelebi bu camiin yanına bir de mektep yaptırmıştır. Gelir olarak Taraklıborlu'da kervansaray, dükkân ve evler ile 8000 akça nakit para vakfedilmiştir.²⁰

¹⁷ BOA TD 438 s.456.

¹⁸ "Nezd-i Eflâni'de Polad Fakih'in 2.5 çiftlik yeri evlâdına vakıftır. Hânc 4 Hâsıl 259" BOA TD 438 s.465.

¹⁹ KK TD 547, v.125a.

Süleyman Paşa Camii: Taraklıborlu'da Candaroğlu Süleyman Paşa'ya izafe edilen bu camiye, 3100 akça hasılı olan hamam vakfedilmiştir.²¹ Mahalli araştırmacı H. Yazıcıoğlu, bu camii Candaroğlu Süleyman Paşa'ya değil, Orhan Bey'in oğlu ve Rumeli fâtihi Gazi Süleyman Paşa'ya ait olduğunu söylemektedir.²²

MESCİDLER

Baba Mescidi: Taraklıborlu'dadır. Mescidin, 13 bâb dükkân ve Doğanoglu mezraası denilen yer ile muhtelif yerlerdeki bir miktar araziden 1452 akça geliri bulunmaktaydı.²³

Hacı Durmuş Mescidi: Taraklıborlu'da kendi adıyla anılan mahallededir. İki dükkânın icaresi mescide vakıftır.²⁴

Süleyman Paşa Cuma Mescidleri: Taraklıborlu nahiyesinde bulunan bu mescidlerin yerinin nereler olduğu açık değildir. Süleyman Paşa Medresesi vakıflarından Kapuluözü köyü ve şehir civarında bir kısım yerlerden elde edilen gelirin nısfı bu mescidlere vakfedilmişti.²⁵

ZAVİYELER

Aşıklı Emreoğlu Yiğid Şeyh Zaviyesi: Taraklıborlu nahiyesinin Kızılbel köyündendir. Candaroğlu Süleyman Paşa zamanından üç çiftlik vakıf yeri olup 979 akça geliri vardı.²⁶

Hoca Piri Zaviyesi: Taraklıborlu nahiyesindedir. Zaviyeyi bina eden Derviş Mustafa ve başka kimseler tarafından 60.000 akça'dan fazla para vakfedilmiştir. Taraklıborlu'daki Hatuncuk Hamamı da bu zaviyenin vakfidir.²⁷

MEDRESE VE MUALLİMHANELER

Süleyman Paşa Medresesi: Atik İmaret de denilen imaretin bir parçasıdır. Candaroğlu Süleyman Paşa tarafından Taraklıborlu'da yaptırılmıştır.(?) Vakıfların çokluğu ve gelirlerin büyüklüğünden de anlaşılacağı üzere, büyük bir medresedir. Taraklıborlu'nun Kapuluözü köyü ve şehir civarı ile Viranşehir nahiyesinin Kayaca köyü ve yine bu nahiyede 5 muddluk yer bu medresinin vakfidir. Toplam 20.648 akça geliri vardır.²⁸

Hüseyin Çelebi Mektephanesi: Taraklıborlu'da Hüseyin Çelebi'nin kendi adına yaptırdığı camii yanındadır. Vakıfları arasında. Amasya livasında bir köy ile

²⁰ KK TD 547, v.124a.

²¹ BA TD 438, s.464.

²² Hüseyin Yazıcıoğlu, *Safranbolu*, s.23-26.

²³ KK TD 547, v.122a-124b.

²⁴ KK TD 547, v.125a.

²⁵ KK TD 547, v.111a.

²⁶ KK TD 547, v.102b-103a.

²⁷ KK TD 547, v.105b, 110ab.

²⁸ KK TD 547, v.95ab, 111ab.

Taraklıborlu'da kervansaray, değirmen, bağlar, bahçeler ve bir mezraa bulunmaktadır. Toplam geliri 31.000 akçayı bulmaktadır. Gelirin vazifelilere taksimi tafsilatıyla verilmiştir.²⁹

KERVANSARAY

Hüseyin Çelebi Kervansarayı: Taraklıborlu'da Hüseyin Çelebi kendi adına yaptırdığı mektebe ve camiine gelir temin etmek için yaptırıp vakfetmiştir. Dükkânlar ve hanelerin icaresiyle birlikte senelik 8.000 akça hasıllı bulunmaktadır.³⁰

HAMAMLAR

Hatuncuk Hamamı: Taraklıborlu'da olup önceki tahrire göre 450 akça hasıllı olan hamam daha sonra battal kaldığından Hoca Piri Zaviyesi'ne vakfedilen nakit paradan 16.000 akça sarfedilerek ihyâ edilen hamam, bu zaviyenin vakıfları arasına katılmıştır. Senelik 700 akça geliri bulunmaktadır.³¹

Süleyman Paşa Hamamı: Taraklıborlu'da Candaroğlu Süleyman Paşa tarafından yaptırılmış ve camiine vakfedilmiştir(?).³²

TABLO. 16. YÜZYILDA TARAKLİBORLU MAHALLELERİ VE NÜFUSLARI

NO	MAHALLELER ADLARI (Mahalle-i)	1519 TAHRİRİ			1568 TAHRİRİ		
		Hane	Mücerred	Muaf	Hane	Mücerred	Muaf
1	Kethüdâ	22	6	3	32	2	5
2	Kara Ali	18	6	6	75	4	3
3	Baba Mescidi	22	7	1	75	5	2
4	Çeşme	43	15	3	25	5	4
5	Çavuş	-	-	-	64	14	4
6	Arabşir	15	8	4	40	7	7
7	Hacı Evhâd	20	10	3	34	3	2
8	Fakih Pulad (Bolad)	21	5	8	45	9	5
9	Cami	14	8	4	40	7	7
10	Küplüce	65	10	3	111	39	6
11	Gebrân	27	15	-	63	-	-
YEKUN		267	90	35	604	95	45

²⁹ KK TD 547, v. 124b.

³⁰ KK TD 547, v. 124a.

³¹ KK TD 547, v. 105b.

³² BA TD 438, s. 464.

BELGELER:**1- KK TD 547 v.124a**

"Vakıf hâric ez-defter cami-i Şerif ve mektebhâne-i Hüseyin Çelebi der-nefs-i kasaba-yı Taraklıborlu. Hâsıl: 31.000

Mezraa-yı Yağma fi sene-i kâmile 25.000

İcâre-i hanehâ ve dekâkin ve kârbansaray fi sene-i kâmile 800

'an-mahsul-i bağhâ ve bağçehâ ve asiyâbhâ ve hızarhâne fi sene-i kâmile

2200

'an-mahsul-i kurâ-yı livâ-yı Amasya fi sene-i kâmile 3000

Vazife horân-ı cami-i şerif ve mektebhâne:

Mevlânâ Osman ve Ata fi yevm 3

Mahmud el-hatib ve ser-mahfel fi yevm 3

Mehmed Çelebi İmam fi yevm 2

Receb el-müezzin fi yevm 1.5

Hızır el-müezzin fi yevm 1.5

Mahmud Çelebi hafız fi yevm 1

Pir Mehmed hafız fi yevm 1

Hasib(?) el-kayım fi yevm 1

Mehmed muallim fi yevm 2

Ali halife-i mektebhâne fi yevm 1

Mehmed b. İlyas el-mütevelli fi yevm 4

Mehmed el-kâtib fi yevm 2

Mehmed câbi fi yevm 1.5

Mercan câbi fi yevm 1.5

Seyyid Nurullah câbi fi yevm 3

Mehmed çerakdâr fi yevm 1

Ba'de'l-mesârif ve rakabe bâki mahsul kendüye sahib-i hayra me'ruttur, ba'de'l-vesât ber-müceb-i vakfiye ile amel oluna."

2- KK TD 547 v.11a

"Karye-i Kapuluözü me'a havali-i şehri vakıf. Süleyman Paşa merhumun medresesinin ve iki Cuma mescidinin vakfidir. Mezkûr Süleyman Paşa -tâbe serâhuma-dan ve ümerâ-yı maziyeden. Nısfı medresenin ve nısfı iki cuma mescidinin nezâret kadî'nin ve tevliyet kim subaşı olursa anındır. Bakiye kalırsa medresenin ve huffazındır eski defter sûreti bu şimdiki halde kadîm hal üzere berkarar-ı sâbık deftere mastur oldu deyu zikrolunur eski defter sûreti bu. Haliyen mezkûr vakfın mahsulâtı mezbûr medreseye ve iki cuma'nın mesarîfına sarf olunur deyu mukayyed der-defter-i atik haliyen."